

C-4. Stav světa a rozvojová spolupráce

Stav světa

- úroveň oxidu uhličitého je nyní nejvyšší za posledních 650 000 let,
- 14 z 15 posledních let bylo nejteplejších za celé sledované období,
- tající tundra uvolňuje metan, který je 22krát mocnějším skleníkovým plynem, než oxid uhličitý,
- od 2. světové války jsme spotřebovali více přírodních zdrojů, než za celou předchozí historii lidstva,
- polovina světových lesů je zničena,
- 20 % korálových útesů je zničeno,
- IPCC odhaduje, že je potřeba snížit spotřebu fosilních paliv o 70 %, aby byla šance stabilizovat klimatické změny,
- hladina podzemních vod klesá na všech kontinentech,
- 40 % lidí žijí v povodích, která sdílí dva nebo více států,
- 1,1 miliarda lidí nemá přístup k pitné vodě,
- zemědělství spotřebuje 70 % pitné vody,
- řada řek během roku vyschne a nedoteče do oceánu,
- více než 3000 druhů sladkovodních druhů je ohroženo nebo vyhubeno,
- v roce 2050 bude o 2 miliardy více lidí starších 60 let, než lidí mladších 15 let,
- 31,6 % městské populace žije ve slumech,
- 25 % dětí trpí nedostatkem bílkovin,
- důsledkem regionálního nedostatku potravin může být migrace, konflikty a šíření nemocí,
- přes miliardu lidí (16 % populace) je dnes připojeno k internetu. Digitální propast se uzavírá,
- celé knihovny, stejně jako např. kursy MIT jsou dnes volně přístupné na internetu,
- 45 % lidí na světě má telefon, 27 % má mobilní telefon,
- počet uživatelů internetu v Africe se od roku 2000 zčtyřnásobil, přesto zatím pokrývá jen 2,6 % populace.

Rozvojová spolupráce

Kořeny

Lidská kultura zná dlouhou tradici, podle které lidé v lepší ekonomické situaci pomáhali chudším, a to jak v době válečných krizí nebo při přírodních katastrofách, tak v období míru. Tato tradice se po staletí formovala na základě etických hodnot jednotlivých světových náboženství, moderních filozofických směrů humanismu a osvícenství.

Důvody

- **náboženské a etické** – dle principu humanity, jenž vychází z nábožensko-kulturních tradic světa, je eticky správné poskytovat pomoc lidem, kteří se ocitnou v nouzi.
- **politické a pragmatické** – dle pragmatického principu je výhodné investovat do pomoci chudším zemím, protože se tím ušetří prostředky, které by stát musel vynakládat na zajištění vlastní bezpečnosti a prosperity, prevence konfliktů, mezinárodního terorismu, nelegální migrace a poškozování životního prostředí.

Termín Rozvojová spolupráce

Moderní forma humanitární tradice značí obecněji pojatý lidský rozvoj a partnerský postoj zúčastněných stran.

Témata RS

- **Populační exploze** – za posledních 150 let nárůst populace z jedné na sedm miliard,
- **Ekonomická nerovnováha** – tři čtvrtiny světového HDP připadají na jednu miliardu nejbohatších obyvatel světa, zatímco čtvrtina obyvatel žije pod hranicí chudoby,
- **Životní prostředí a energetické zdroje** – částí rozvojových témat jsou otázky globálního oteplování, rozšiřování pouští, úbytek lesů, snížení biologické rozmanitosti...

Historie

Tento obor má velmi dynamický vývoj, takže se v posledních desetiletích mění paradigma nahlížení na rozvojovou spolupráci.

- **60. léta 20. století** – důraz na podporu ekonomického růstu v chudých zemích a využití nových poznatků; problém, že ekonomický růst nutně neslouží většině obyvatel,
- **70. léta** – nový koncept chudoby – je pojmána jako absence možností si vydělat, nikoliv jako nedostatek finančních zdrojů, důraz na větší diverzifikaci ekonomického růstu,
- **80. a 90. léta** – částečná deziluze z celého procesu, ale také první hmatatelné výsledky a nástroje (např. Rozvojové cíle tisíciletí),
- **Nultá a 10. léta 21. století** – pevné ukotvení RS v systému lidských práv, problém ve stále nedostatečné a nevyvážené finanční podpoře bohatých států (většina výrazně pod OSN doporučenými 0,7 % hrubého národního důchodu, např. ČR v roce 2014 0,11 % HND).

Cíle

Na konci uplynulého tisíciletí byly stanoveny tzv. Rozvojové cíle tisíciletí, které měly být naplněny v roce 2015. Byť se mnohé z nich nepodařilo naplnit nebo jen částečně, jsou tyto cíle, které ratifikovalo 189 zemí, dalším krokem na cestě. Obsahují tyto oblasti:

- snížení extrémní chudoby a hladu o polovinu,
- dosažení základního vzdělání pro všechny,
- prosazování rovnosti pohlaví,
- snížení úmrtnosti dětí do pěti let o dvě třetiny,
- snížení mateřské úmrtnosti o tři čtvrtiny,
- zamezení šíření HIV/AIDS, malárie a tuberkulózy,
- zajištění trvalé udržitelnosti životního prostředí,
- posilování světového partnerství pro rozvoj s důrazem na pomoc, obchod a odpuštění dluhů.

Principy realizace RS

- partnerství – spolupráce s místními subjekty (vláda, zdejší ziskový i neziskový sektor)
- systémovost – zasazení do konkrétních potřeb dané země
- dlouhodobá udržitelnost – projektu samotného, ale i po jeho skončení
- další – rovnost pohlaví, citlivost vůči životnímu prostředí a kultuře, transparentnost

Jaká bude budoucnost?

Jak napsal Roy Amara v roce 1981, budoucnost se nedá předvídat, není predeterminovaná, ale naopak je ovlivnitelná našimi individuálními volbami. Tak budoucnost tohoto světa záleží na každém jeho obyvateli a na tom jak se bude individuálně rozhodovat.

Přestože ne všechny rozvojové projekty jsou úspěšné a dlouhodobě udržitelné, rozvojová spolupráce má v dnešním globálním světě hluboký smysl a odůvodnění, neboť bez ní bude trpět obrovské množství lidí, kteří by trpět nemuseli, a nebude na tomto světě sociální smír.

Zdroj:

KAPLAN, Michal. PAZDERKA, Josef. STOJANOV, Robert. VOLFOVÁ, Andrea. VYŠANSKÁ, Romana. Citováno z [www.rozvojovka.cz] dne [16. 8. 2016].

NOVÁČEK, Pavel. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: 2010, UPOL.